

Szesnaste sprawozdanie z postępów w realizacji strategii UE w zakresie zwalczania nielegalnego gromadzenia broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) i amunicji do tych rodzajów broni oraz nielegalnego handlu nimi – (2013/II)

(2014/C 178/03)

I. WPROWADZENIE

Szesnaste sprawozdanie z postępów w realizacji strategii UE w zakresie zwalczania nielegalnego gromadzenia broni strzeleckiej i lekkiej (BSiL) i amunicji do tych rodzajów broni oraz nielegalnego handlu nimi dotyczy działań UE w drugiej połowie 2013 r. (od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.). Sprawozdanie zostało przygotowane przez stanowiący część ESDZ Dział ds. Broni Masowego Rażenia, Broni Konwencjonalnej i Przestrzeni Kosmicznej, we współpracy z innymi właściwymi służbami ESDZ i Komisji Europejskiej. W okresie sprawozdawczym UE nadal poruszała kwestie związane z BSiL i amunicją do tych rodzajów broni na wszystkich forach wielostronnych, jak również w ramach dialogu politycznego prowadzonego z państwami trzecimi w kontekście odpowiednich instrumentów międzynarodowych, takich jak Program działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką oraz zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach oraz międzynarodowy instrument umożliwiający państwom identyfikowanie i śledzenie, w odpowiednim czasie i w niezawodny sposób, nielegalnej broni strzeleckiej i lekkiej (międzynarodowy instrument umożliwiający śledzenie). Fakt przyjęcia traktatu o handlu bronią w 2013 r. zapowiada uzupełnienie i pogłębienie prac prowadzonych w ramach instrumentów ONZ, takich jak Program działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką oraz zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach oraz protokół o handlu bronią. Włączenie kwestii BSiL do zakresu traktatu o handlu bronią wprowadza prawnie wiążące obowiązki i nowe normy w zakresie uregulowania legalnych transferów tej broni, co w jeszcze większym stopniu ograniczy ryzyko przenikania BSiL na nielegalny rynek. W tym okresie UE kontynuowała również realizację różnorodnych projektów dotyczących zwalczania nielegalnego handlu i nadmiernego gromadzenia BSiL i amunicji do tych rodzajów broni lub zapobiegania tym procederom oraz przyjęła nowe decyzje Rady w sprawie dodatkowych inicjatyw służących osiągnięciu tych celów.

II. REALIZACJA PLANU DZIAŁANIA PRZEWIDZIANEGO W STRATEGII UE DOTYCZĄCEJ BSiL

II.1. Skuteczny multilateralizm służący wypracowaniu globalnych, regionalnych i krajowych mechanizmów, które mają przeciwdziałać dostawom i destabilizującemu rozprzestrzenianiu BSiL i amunicji do tych rodzajów broni

a) *68 sesja Pierwszego Komitetu ZO ONZ*

Obrazy Pierwszego Komitetu Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 2013 r. były dla UE okazją, by wesprzeć skuteczne i pełne wdrożenie dokumentu końcowego drugiej konferencji przeglądowej Programu działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach, a także szybkie wejście w życie, upowszechnienie i pełne wdrożenie traktatu o handlu bronią. Przyjęto kilka rezolucji, które przewidują między innymi wdrożenie programu działania ONZ. Traktat o handlu bronią stał się jedną z najbardziej kontrowersyjnych kwestii w przypadku kilku rezolucji: sformułowania służące wyrażeniu silnego poparcia dla traktatu i jego szybkiego wejścia w życie były przedmiotem burzliwych dyskusji. UE i jej państwa członkowskie, wraz z innymi delegacjami, zdecydowanie poparły traktat i chciały wprowadzić wyraźne odniesienia w odpowiednich projektach rezolucji na ten temat. Te starania spotkały się to ze stanowczym sprzeciwem niektórych stron; w związku z tym w większości przypadków ostateczny tekst rezolucji został złagodzony.

Rezolucje: „Pomoc dla państw w celu ukrócenia nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką oraz gromadzenia tych rodzajów broni” (Mali), „Wszystkie aspekty nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką” (Kolumbia) oraz „Problemy wynikające z gromadzenia nadwyżek zapasów amunicji do broni konwencjonalnej” (Niemcy/Francja) – po uprzednich dyskusjach i konsultacjach, także wewnątrz UE ze względu na zawarte w nich sformułowania dotyczące traktatu o handlu bronią – zostały przyjęte bez głosowania. Zgodnie z praktyką lat ubiegłych współwnioskodawcami tych rezolucji są wszystkie państwa członkowskie UE. Przed podjęciem działań w sprawie rezolucji dotyczących broni konwencjonalnej Unia Europejska wydała ogólne oświadczenie wyjaśniające i zaznaczyła, jak duże znaczenie ma dla niej traktat o handlu bronią oraz pierwsza, jak dotąd, rezolucja Rady Bezpieczeństwa nr 2117 w sprawie broni strzeleckiej i lekkiej. Podkreśliła też konsekwencje tych dokumentów w kontekście praw człowieka/sytuacji humanitarnej oraz przemocy wobec kobiet i dzieci; zwróciła również uwagę na rezolucję w sprawie kobiet, rozbrojenia i kontroli zbrojeń, którą jej wnioskodawcy złożyli bez przeprowadzania uprzednich konsultacji. Oświadczenie zostało poparte przez 25 państw trzecich.

Rezolucje: „Przejrzystość w zakresie uzbrojenia” i „Krajowe przepisy dotyczące transferu uzbrojenia, sprzętu wojskowego oraz towarów i technologii podwójnego zastosowania” (Niderlandy), zawierające jednoznaczne sformułowanie wspierające traktat o handlu bronią, zostały zakwestionowane przez niektóre strony i ostatecznie zatwierdzone w głosowaniu – odpowiednio – 145 głosami za, przy braku głosów przeciw i 28 głosach wstrzymujących się oraz 171 głosami za, przy braku głosów przeciw i 4 głosach wstrzymujących się.

Oddzielna rezolucja w sprawie traktatu o handlu bronią została zatwierdzona w głosowaniu 141 głosami za, przy braku głosów przeciw i przy 28 głosach wstrzymujących się.

Ze względu na wagę, jaką przywiązuje do traktatu, UE przedstawiła pytania i uwagi podczas prowadzonej przez przewodniczącego końcowej konferencji ONZ w sprawie traktatu o handlu bronią sesji wprowadzającej.

Przy okazji sesji Pierwszego Komitetu UE uczestniczyła również w nieformalnym posiedzeniu odbywającego się co dwa lata (piątego) spotkania państw (BMS5) w ramach programu działania w zakresie BSiL i przypomniiała priorytety UE w ramach przygotowań do posiedzenia w dniach 16–20 czerwca 2014 r.

- b) *Realizacja Programu działania ONZ z 2001 r. na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach*

UE aktywnie uczestniczyła we wszystkich rundach **nieformalnych konsultacji w ramach przygotowań do odbywającego się co dwa lata piątego spotkania państw w ramach programu działania w zakresie BSiL (BMS5, 16–20 czerwca 2014 r. w Nowym Jorku)**, które będzie kolejnym ważnym posiedzeniem ONZ dotyczącym kwestii BSiL w ramach wspomnianego programu działania ONZ po drugiej konferencji przeglądowej, która miała miejsce w sierpniu/wrześniu 2012 r. Podczas tych konsultacji i w kontekście konkretnych dokumentów końcowych, które na drugiej konferencji przeglądowej przyjęto w drodze konsensusu, UE zwróciła uwagę na potrzebę ukierunkowanej dyskusji o doświadczeniach i możliwościach operacji wspierania pokoju i innych istotnych podmiotów w zakresie śledzenia nielegalnej BSiL w strefach objętych konfliktem i strefach pokonfliktowych. UE jest przekonana, że ściślejsze i bardziej systematyczne śledzenie BSiL w strefach konfliktu może znacząco przyczynić się – poprzez, na przykład, poprawę stanu naszej wiedzy na temat kanałów przenikania, nieszczelności w niewystarczająco zabezpieczonych zapasach broni lub szlaków przemytu – do zwiększenia naszych zdolności w zakresie zwalczania nielegalnego handlu tą bronią oraz jej przenikania do nieupoważnionych użytkowników końcowych. Ponadto UE jest przekonana, że spotkanie BMS5 może wnieść istotny wkład w zwalczanie nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką poprzez analizę możliwości i wyzwań związanych z najnowszymi zmianami w produkcji, technologii i projektowaniu BSiL dotyczącymi skutecznego oznakowania, dokumentacji, śledzenia i zabezpieczenia BSiL. Zdaniem UE inne istotne tematy tego spotkania to m.in. bezpieczeństwo zapasów i skuteczna międzynarodowa współpraca i pomoc.

Aby uzupełnić wysiłki polityczne UE podejmowane na szczeblu ONZ w odniesieniu do promowania bardziej systematycznego śledzenia BSiL w strefach objętych konfliktem i strefach pokonfliktowych konkretnym projektem służącym praktycznej poprawie zdolności społeczności międzynarodowej do monitorowania BSiL i dostarczeniu odpowiednich informacji umożliwiających formułowanie i realizowanie w przyszłości strategii i projektów w zakresie zwalczania nielegalnego rozprzestrzeniania i przenikania BSiL, które będą w większym stopniu oparte na dowodach, **dnia 25 listopada 2013 r. przyjęto decyzję Rady 2013/698/WPZiB dotyczącą utworzenia łatwo dostępnego i przyjaznego użytkownikowi globalnego mechanizmu raportowania w zakresie nielegalnych transferów broni konwencjonalnej i amunicji („iTrace”) w celu ograniczenia ryzyka nielegalnego handlu nimi** ⁽¹⁾.

System ten ma na celu śledzenie nielegalnej BSiL i innej nielegalnej broni konwencjonalnej oraz amunicji, oznaczanie szczególnych rodzajów broni, dostawców, kierunków transferu i nielegalnych odbiorców. System iTrace, koncentrujący się na regionach dotkniętych konfliktami i wykorzystujący informacje z badań terenowych oraz już istniejącą istotną z politycznego punktu widzenia dokumentację na temat transferów BSiL i innej broni konwencjonalnej oraz amunicji, ma być pierwszym globalnym mechanizmem monitorowania handlu bronią w sposób systematyczny. Ma on również pomóc w monitorowaniu wdrażania traktatu o handlu bronią, dostarczać wyczerpujące informacje w celu wsparcia przeglądów wdrażania tego traktatu i zwiększyć zdolności rządów poszczególnych państw do przewidywania skutków decyzji o udzieleniu pozwolenia na wywóz uzbrojenia.

W okresie sprawozdawczym rozpoczęto tworzenie systemu oraz przystąpiono do serii badań terenowych, które mają zaowocować wprowadzaniem do iTrace danych w czasie rzeczywistym. Początkowo system będzie się koncentrował na Afryce Subsaharyjskiej, w tym Republice Środkowoafrykańskiej, Libii i Sudanie Południowym; ma jednak rozszerzyć swój zakres na obszar Bliskiego Wschodu oraz, potencjalnie, Ameryki Południowej i Azji Wschodniej w latach 2014–2015. Agencja wykonawcza – Conflict Armament Research Ltd. (Republika Środkowoafrykańska) – uruchomi system iTrace na spotkaniu BMS5 w Nowym Jorku w czerwcu 2014 r.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:320:0034:0042:PL:PDF>

Przeprowadzona w ramach **decyzji Rady w sprawie wsparcia działań Biura ds. Rozbrojenia (ODA) w celu wdrożenia programu działania ONZ (decyzja Rady 2011/428/WPZiB z dnia 18 lipca 2011 r.)**⁽¹⁾ śródkresowa ocena realizacji wspieranych działań pokazała następujące konkretne wyniki: na poziomie globalnym – seria warsztatów regionalnych na temat programu działania ONZ w odniesieniu do państw leżących w Azji, Afryce, Ameryce Łacińskiej i na Karaibach miała znaczący wpływ na drugą konferencję przeglądową programu działania ONZ. Uczestniczące państwa przekazały informacje zwrotne, że warsztaty regionalne przyczyniły się do istotnego zwiększenia znajomości i świadomości kwestii związanych z BSIL w ramach programu działania ONZ w kontekście przygotowań do drugiej konferencji przeglądowej tego programu w 2012 r. Podczas tych spotkań regionalnych uzgodniono konkretne dokumenty końcowe, w których określono priorytetowe kwestie dotyczące BSIL na szczeblu regionalnym i subregionalnym. Ponadto dzięki strategicznym wysiłkom na rzecz zapewnienia udziału w tym regionalnych spotkaniach po jednym przedstawicielu ze stolicy i ze stałego przedstawicielstwa przy ONZ z każdego z uczestniczących krajów ułatwiono lepszą koordynację między różnymi podmiotami krajowymi w kwestii BSIL. Pomyślnie zakończono też proces opracowywania – w ramach programu działania dotyczącego systemu wspierania wdrażania – internetowego formularza sprawozdawczego, który ma ułatwić przekazywanie krajowych sprawozdań z realizacji programu działania ONZ.

W okresie od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia 2013 r. globalne działania dotyczące kwestii BSIL oraz prace na drugiej konferencji przeglądowej w 2012 r. również przełożyły się na konkretne osiągnięcia w zakresie zwiększania zdolności w poszczególnych państwach trzecich. Jeżeli chodzi o międzynarodowy instrument umożliwiający śledzenie, potencjalne państwa beneficjenci: Burkina Faso, Niger i Sierra Leone w ramach przygotowań do otrzymania maszyn do znakowania broni uzyskały pomoc, aby zapewnić, że będą one w stanie rozpocząć znakowanie krajowej broni i prowadzenie stosownej dokumentacji zgodnie z normami wymaganymi na mocy tego instrumentu. Projekt wytycznych dotyczących planowania i wdrażania krajowych programów znakowania, dokumentowania i śledzenia został również przedstawiony państwom Afryki Zachodniej, tak by mogły one przekazać swoje uwagi w celu zapewnienia poparcia krajowego i w celu wsparcia wprowadzania skutecznych i trwałych praktyk znakowania broni. Działania przewidziane na rok 2014 będą obejmować przekazanie maszyn do znakowania trzem państwom beneficjentom, szkolenia krajowe dla tych państw – prowadzone na ich terytorium – w zakresie wykorzystywania tych maszyn, a także regionalne warsztaty dla szkoleniowców.

W okresie sprawozdawczym zwiększyły się też lokalne zdolności w zakresie zarządzania zapasami amunicji. W ramach Stowarzyszenia Ośrodków Szkoleniowych w zakresie Utrzymywania Pokoju w Ameryce Łacińskiej (ALCOPAZ) prowadzona jest intensywna kampania uświadamiająca i rozpowszechniająca opracowane przez ONZ międzynarodowe wytyczne techniczne dotyczące amunicji (SaferGuard) oraz internetowy zestaw narzędzi wspierających wdrażanie tych wytycznych (<http://www.un.org/disarmament/un-safeguard/>).

Zaowocowało to decyzją ALCOPAZ, by w swoich staraniach na rzecz utrzymania pokoju stosować międzynarodowe wytyczne techniczne dotyczące amunicji. W szczególności krajowe władze Brazylii zobowiązały się przetłumaczyć wspomniane wytyczne liczące 700 stron na język portugalski. Także w krajach afrykańskich rozpoczęła się kampania informacyjna na temat tych wytycznych. W kontekście posiedzenia regionalnego dla członków Ligi Państw Arabskich (LPA) poświęconego omówieniu skutków drugiej konferencji przeglądowej programu działania ONZ w roku 2012 (10–11 czerwca 2013 r. w Kairze) kilka państw należących do LPA wyraziło chęć odbycia szkolenia w zakresie zarządzania amunicją i z zadowoleniem przyjęło fakt, że w ramach realizacji działań na mocy wspomnianej decyzji Rady międzynarodowe wytyczne techniczne dotyczące amunicji zostały przetłumaczone na język arabski. W 2014 r. w Ameryce Łacińskiej i w Afryce odbędzie się zaawansowane szkolenie na temat międzynarodowych wytycznych technicznych dotyczących amunicji, a w trzech krajach Ameryki Łacińskiej i trzech krajach afrykańskich przewiduje się prowadzenie doradztwa w miejscu pracy.

c) *Traktat o handlu bronią*

UE z dużym zadowoleniem przyjmuje pomyślnie przyjęcie w 2013 r. traktatu o handlu bronią i jest głęboko przekonana, że – jeżeli zostanie on powszechnie i skutecznie wdrożony – może wyraźnie przyczynić się do tego, by legalne międzynarodowe transfery broni przebiegały w sposób bardziej odpowiedzialny i przejrzysty, oraz istotnie pomóc w zwalczaniu nielegalnego handlu bronią konwencjonalną. W tym celu UE zamierza wspierać upowszechnianie oraz pełne i skuteczne wdrożenie traktatu; w związku z tym przyjęto decyzję Rady 2013/768/WPZiB z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie działań UE wspierających wdrożenie traktatu o handlu bronią⁽²⁾. Ta decyzja Rady zapewni znaczne środki finansowe na rzecz traktatu o handlu bronią oraz istotne wsparcie dyplomatyczne dla UE w kontaktach z państwami trzecimi dotyczących przystąpienia do traktatu o handlu bronią.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:188:0037:0041:PL:PDF>

⁽²⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:341:0056:0067:PL:PDF>

Włączenie kwestii BSiL do zakresu traktatu o handlu bronią stanowiło ważny krok, a bardziej rygorystyczne kontrole legalnych międzynarodowych transferów BSiL obejmujące, na przykład, solidniejsze kontrole i zabezpieczenia względem użytkownika końcowego, jak również środki minimalizujące przenikanie broni mogą w jeszcze większym stopniu ograniczyć ryzyko przenikania BSiL na nielegalny rynek. W związku z tym traktat o handlu bronią będzie również uzupełniać i wzmacniać inne odpowiednie instrumenty ONZ, takie jak program działania ONZ oraz protokół przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją (protokół o handlu bronią).

Wszystkie państwa członkowskie UE podpisały traktat o handlu bronią od momentu jego otwarcia do podpisu dnia 3 czerwca 2013 r., a dnia 2 kwietnia 2014 r. siedemnaście państw członkowskich UE złożyło stosowne instrumenty ratyfikacji, dzięki czemu osiągnięcie liczby 50 państw, które ratyfikowały ten traktat – próg wymagany do jego wejścia w życie – jest coraz bliższe. Inne państwa członkowskie UE wkrótce złożą swoje instrumenty ratyfikacji, jako że ich krajowe procedury ratyfikacji są już bardzo zaawansowane.

d) *Realizacja Protokołu przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (UNTOC)*

Dnia 22 marca 2013 r. Komisja Europejska przyjęła wniosek w sprawie decyzji Rady dotyczący zawarcia Protokołu przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją („protokół o handlu bronią”), uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Dnia 10 grudnia 2013 r. Parlament Europejski wyraził zgodę na przyjęcie wniosku, a dnia 11 lutego 2014 r. Rada przyjęła przedmiotową decyzję. Decyzja ta kończy proces transpozycji postanowień protokołu o handlu bronią do prawodawstwa UE. UE dążyła do zawarcia protokołu o handlu bronią; było to jej międzynarodowe zobowiązanie.

W ramach długoterminowego komponentu Instrumentu na rzecz Stabilności, który dotyczy zagrożeń globalnych i transregionalnych, w drugiej połowie 2013 r. kontynuowano realizację trzyletniego projektu (marzec 2011 r. – luty 2014 r.) mającego na celu zapobieganie międzynarodowemu nielegalnemu handlowi bronią palną i zwalczanie tego procederu poprzez propagowanie ratyfikacji i wdrożenia protokołu o handlu bronią. Projekt jest realizowany przez Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC), a jego zakres geograficzny obejmuje Afrykę Zachodnią (Benin, Burkina Faso, Gambia, Ghana, Mali, Mauretania, Senegal, Togo) i Amerykę Południową (Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chile, Paragwaj, Urugwaj). Nadal zapewniano ukierunkowane wsparcie techniczne w zakresie harmonizacji prawa oraz budowania zdolności w dziedzinie zarządzania BSiL na szczeblu krajowym i regionalnym (zwłaszcza wspólnie z Grupą Roboczą ds. Broni Palnej i Materiałów Wybuchowych w ramach MERCOSUR) zgodnie z celem zakładającym wspieranie ratyfikacji i wdrożenia protokołu o handlu bronią w Ameryce Łacińskiej i Afryce Zachodniej. W szczególności w drugiej połowie 2013 r. sfinalizowano zbiór wyczerpujących sprawozdań dotyczących oceny prawodawczej, jak również analizę luk w przypadku 13 spośród 15 krajów objętych projektem, a jednocześnie 7 krajom zapewniono doradztwo prawodawcze i wsparcie w zakresie techniki prawodawczej w celu opracowania projektów krajowych przepisów o broni palnej. Kompleksowy program szkoleń dotyczących broni palnej, który został opracowany we współpracy z INTERPOLEM i Kanadyjską Królewską Policją Konną, jest na ostatnim etapie prac, natomiast eksperci pracujący w ramach projektu przeprowadzili przegląd opracowanego przez UNODC wzoru ustawy przeciwko nielegalnej produkcji i nielegalnemu handlowi bronią palną, po to by uwzględnić synergie z nowo przyjętym traktatem o handlu bronią. Ponadto w ramach projektu nawiązano współpracę z regionalnymi organami społeczeństwa obywatelskiego i parlamentarzystami i zorganizowano warsztaty w zakresie budowania zdolności, aby zwiększyć znajomość kwestii BSiL oraz wzmocnić uczestnictwo i nadzór społeczeństwa obywatelskiego w procesie wdrażania strategii dotyczącej broni palnej.

W ramach długoterminowego komponentu Instrumentu na rzecz Stabilności UE nadal udzielała też pomocy finansowej INTERPOLOWI na utworzenie i uruchomienie bazy danych do śledzenia i identyfikowania zagubionej, ukradzionej, sprzedanej i przemyconej broni palnej (iARMS) za pośrednictwem systemu Interpolu I24/7; baza ta ma na celu ułatwić regionalną i ponadregionalną wymianę informacji i współpracę dochodzeniową między organami ścigania. W pierwszym etapie (lata 2011–2012) skoncentrowano się na utworzeniu bazy danych i pilotażowym testowaniu systemu w wybranych krajach w Afryce Zachodniej (Benin, Burkina Faso, Gambia, Ghana, Mali, Mauretania, Niger, Senegal, Togo), Ameryce Południowej (Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chile, Paragwaj, Peru, Urugwaj), na Karaibach (Jamajka), w Europie (Republika Czeska, Chorwacja, Portugalia, Hiszpania) i Australii. W styczniu 2013 r. rozpoczął się drugi etap realizacji projektu i po pomyślnym teście próbnym system został uruchomiony na szczeblu globalnym. Celem 2-letniego drugiego etapu (lata 2013–2014) jest zwiększenie funkcjonalności systemu i uczynienie iARMS dostępnym dla wszystkich 190 członków INTERPOLU. Projekt przewiduje także związane z tym budowanie zdolności, szkolenie, jak również usługi w zakresie wywiadu kryminalnego dotyczącego działalności przestępczej mającej związek z bronią palną. Aktualnie iARMS zawiera około 300 000 wpisów przekazanych przez 107 krajów, które przystąpiły do tego systemu. Pierwsze trafienie w ramach systemu iARMS dotyczące

skradzionej broni palnej wystąpiło w listopadzie 2013 r., gdy udało się połączyć ze sobą wcześniej niepowiązane sprawy w Kostaryce i Panamie. Trzeci etap, zaplanowany na początek 2015 r., jest w trakcie przygotowań; jego celem jest utrwalenie osiągnięć pierwszych dwóch etapów, wspieranie stosowania iARMS na całym świecie i wykorzystanie synergii z powiązаныmi systemami, w UE i poza nią.

Dnia 21 października 2013 r. Komisja przyjęła **komunikat „Broń palna a bezpieczeństwo wewnętrzne UE: ochrona obywateli i zakłócanie nielegalnego handlu”**⁽¹⁾. W komunikacie podsumowano, z punktu widzenia egzekwowania prawa, istniejące działania UE mające na celu ograniczenie handlu bronią palną i zaprezentowano dalsze kroki, jakie zdaniem Komisji można podjąć w tej dziedzinie. W komunikacie przedstawiono kompleksową strategię dla Europy przewidującą współpracę w celu ochrony legalnej sprzedaży i własności broni palnej oraz zapobieganie przestępczości związanej z bronią. Przeanalizowano pewne pomysły na temat tego, czy i w jaki sposób wzmocnić przepisy, w jaki sposób pogłębić współpracę operacyjną między organami ścigania i w jaki sposób lepiej pracować w państwach trzecich i z tymi państwami, aby powstrzymać napływ nielegalnej broni. Omówiono także sposoby ograniczenia ryzyka przejmowania broni palnej przez przestępców poprzez rozwijanie skutecznych standardów pozbawiania cywilnej i wojskowej broni palnej cech użytkowych oraz poprzez większe wysiłki służące ograniczeniu nielegalnego handlu bronią palną (cywilną i wojskową) spoza UE.

Komisja pracuje obecnie również nad zdefiniowaniem odnośnego „pakietu w sprawie broni palnej 2015”, prawdopodobnie wraz z wnioskami ustawodawczymi, po pierwsze, w sprawie pozbawiania broni palnej cech użytkowych oraz procedur znakowania, a po drugie, w sprawie zbliżenia sankcji karnych za nielegalny handel bronią palną.

Dnia 11 kwietnia 2013 r. przyjęto decyzję Komisji powołującą **grupę ekspertów ds. działań przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną w celu ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego UE**, a pierwsze posiedzenie grupy ekspertów ds. broni palnej odbyło się dnia 10 grudnia 2013 r.⁽²⁾. Grupa składa się z ekspertów w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego, w tym producentów broni palnej i naukowców oraz innych osób, które zdaniem Komisji dysponują cenną wiedzą fachową i które mogą pomóc Komisji przy opracowywaniu ewentualnych wniosków ustawodawczych i inicjatyw politycznych służących usprawnieniu działań przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną w celu ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego UE. Na pierwszym posiedzeniu udzielono ważnych wskazówek na temat priorytetów politycznych dwóch analiz przygotowawczych dotyczących nowych wniosków ustawodawczych.

Wśród **priorytetów UE w walce z poważnymi przestępstwami i przestępczością zorganizowaną na lata 2014–2017** Rada ujęła również strategiczny cel dotyczący **zmniejszenia zagrożenia dla obywateli związanego z bronią palną, obejmującego zwalczanie nielegalnego handlu bronią palną**; w związku z tym Rada przyjęła plan działań operacyjnych, który daje państwom członkowskim i Europolewni niezbędny bodziec do działania.

Ponadto w październiku 2013 r. opublikowano **badanie Eurobarometru na temat broni palnej w UE**⁽³⁾. Stwierdzono w nim, że większość obywateli UE popiera surowsze kontrole broni palnej oraz że dwie trzecie obywateli popiera podejmowane przez UE – we współpracy z organami krajowymi – działania w celu zwalczania nielegalnego handlu bronią.

e) *Kontrola wywozu*

W drugim półroczu 2013 r. działania informacyjne dotyczące kontroli wywozu uzbrojenia rozwinęto w jeszcze większym stopniu na mocy decyzji Rady 2012/711/WPZiB, która przewiduje regionalne seminaria, wizyty studyjne, wymiany pracowników oraz indywidualne warsztaty pomocowe⁽⁴⁾. Na podstawie decyzji Rady zorganizowano dwa seminaria regionalne, odpowiednio: dla partnerów w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa z Europą Wschodnią i Kaukazu w Tbilisi (Gruzja) w październiku 2013 r. oraz dla partnerów w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa z państw Afryki Północnej leżących nad Morzem Śródziemnym w Tunisie (Tunezja) w listopadzie 2013 r. Ponadto we wrześniu 2013 r. w Serbii zorganizowano warsztaty dotyczące przeglądu prawnego w celu zapewnienia pomocy przy przeglądzie serbskich projektów przepisów dotyczących kontroli wywozu uzbrojenia, a w październiku 2013 r. Portugalia w ramach wizyty studyjnej gościła urzędników Albanii, Bośni i Hercegowiny oraz Serbii.

W drugim półroczu 2013 r. przeprowadzono dialogi polityczne na temat kwestii kontroli wywozu uzbrojenia z Norwegią i USA.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0716:FIN:PL:PDF>

⁽²⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:107:0004:0006:PL:PDF>

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_383_en.pdf

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:321:0062:0067:PL:PDF>

II.2. **Kwestie BSiL w ramach dialogów politycznych z państwami trzecimi i organizacjami regionalnymi, klauzule o BSiL**

Kwestie BSiL były uwzględniane w wielu regularnych **dialogach politycznych UE z państwami trzecimi** i we współpracy z organizacjami regionalnymi. W ramach dialogu politycznego na temat nieprolifracji i rozbrojenia (prowadzonego w większości przypadków przez głównego doradcę i specjalnego wysłannika UE ds. nieprolifracji i rozbrojenia) zorganizowano spotkania z Rosją (w Moskwie), Brazylią (w Brukseli) i z Chinami (w Pekinie). Wysłannik przeprowadził także wiele nieformalnych konsultacji z różnymi podmiotami, w tym przy okazji ważnych wydarzeń międzynarodowych, takich jak Konferencja Ogólna MAEA w Wiedniu (z Republiką Korei), posiedzenie Pierwszego Komitetu ZO ONZ w Nowym Jorku (z udziałem Indii, Stanów Zjednoczonych, Rosji, Sekretariatu ONZ, Republiki Południowej Afryki), posiedzenie grupy dyrektorów ds. nieprolifracji w ramach G-8 w Londynie (z Kanadą); takie konsultacje przeprowadzono także z Kazachstanem (w Astanie). UE skoordynowała też swoje stanowiska z USA na corocznej sesji dialogu wysokiego szczebla UE28-USA w sprawie nieprolifracji, rozbrojenia, kontroli zbrojeń i łagodzenia zagrożenia CBRN; sesja ta odbyła się dnia 13 grudnia 2013 r. w Brukseli.

Zgodnie z **konkluzjami Rady w sprawie włączenia kwestii BSiL do umów zawieranych przez UE z państwami trzecimi**, przyjętymi w grudniu 2008 r., prowadzono dalsze negocjacje w sprawie włączenia kwestii BSiL do odpowiednich umów, w szczególności z Brunei, Japonią i Kazachstanem. Negocjacje te m.in. skutecznie przyczyniają się do podnoszenia wiedzy na temat unijnej polityki dotyczącej BSiL i zapewniają forum umożliwiające zwiększenie wzajemnego zrozumienia odpowiednich stanowisk; w ich ramach określa się możliwe obszary przyszłej współpracy i zachęca kraje partnerskie do poczynienia konkretnych postępów w odniesieniu do skutecznego wdrażania istotnych instrumentów międzynarodowych w zakresie kontroli BSiL.

II.3. **Konkretne projekty pomocy UE na rzecz państw trzecich i organizacji regionalnych**

a) *Balkany Zachodnie*

- I. Dnia 9 grudnia 2013 r. Rada przyjęła decyzję Rady 2013/730/WPZiB **wspierającą działania SEESAC (Centrum Kontroli BSiL dla Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej) w zakresie rozbrojenia i kontroli zbrojeń w Europie Południowo-Wschodniej** ⁽¹⁾. Przewidywane działania będą opierać się na pracach SEESAC ukończonych w latach 2010–2012 na mocy decyzji Rady 2010/179/WPZiB. Decyzja Rady będzie wspierać działania podejmowane w Albanii, Bośni i Hercegowinie, byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii, Kosowie ⁽²⁾, Republice Mołdawii, Czarnogórze oraz Serbii. Przyczyni się ona m.in. do dalszego zwiększenia bezpieczeństwa zapasów, niszczenia BSiL i amunicji do tych rodzajów broni, poprawy znakowania i śledzenia BSiL, zacieśnienia współpracy regionalnej w kwestiach BSiL oraz do wsparcia zbierania nielegalnej BSiL znajdującej się w posiadaniu obywateli krajów Europy Południowo-Wschodniej.

Choć pełne wdrożenie decyzji Rady rozpocznie się w styczniu 2014 r., kilka wstępnych działań przeprowadzono już pod koniec 2013 r. W szczególności, aby ułatwić utworzenie regionalnej sieci ekspertów ds. broni palnej w Europie Południowo-Wschodniej, SEESAC, regionalna jednostka zwalczania przestępczości zorganizowanej w Europie Południowo-Wschodniej ambasady francuskiej w Belgradzie oraz francuski attaché ds. bezpieczeństwa wewnętrznego wspólnie zorganizowali regionalne seminarium poświęcone zwalczaniu nielegalnego handlu bronią palną w Europie Południowo-Wschodniej, które odbyło się w Podgoricy (Czarnogóra) w dniach 26–28 listopada 2013 r. Seminarium umożliwiło głęboką i bezprecedensową wymianę informacji operacyjnych i strategicznych między ekspertami organów celnych, policji i wymiaru sprawiedliwości z Francji oraz z Albanii, Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Kosowa ⁽²⁾, Czarnogóry, Serbii oraz byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii. W wyniku dyskusji uczestnicy zgodzili się co do użyteczności współpracy regionalnej w dziedzinie zwalczania nielegalnego handlu bronią palną. Podjęto decyzję o wszczęciu procesu konsultacji ze stosownymi organami krajowymi, jako krok na drodze do utworzenia regionalnej sieci ekspertów w celu zwalczania nielegalnego handlu bronią palną, która to sieć będzie obejmować przedstawicieli policji, wymiaru sprawiedliwości i służb celnych. Uzgodniono, że SEESAC będzie koordynować proces konsultacji i pełnić funkcję tymczasowego sekretariatu. Pierwsze spotkanie w ramach sieci ma się odbyć w połowie 2014 r.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:332:0019:0030:PL:PDF>

⁽²⁾ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

II. Dnia 1 kwietnia 2013 r. rozpoczęto projekt zakładający kontynuację działań mających na celu dalszą poprawę – poprzez krótkoterminowy komponent Instrumentu na rzecz Stabilności – ochrony, bezpieczeństwa oraz perspektyw rozwojowych osób i lokalnych społeczności, które mogą być zagrożone przypadkowymi wybuchami w magazynach z amunicją w Bośni i Hercegowinie. Szacuje się, że Bośnia i Hercegowina ma ponad 24 000 tony zapasów amunicji wojskowej, spośród których ponad 17 000 ton to materiały nietrwałe i stwarzające wysokie ryzyko niekontrolowanego wybuchu, co potencjalnie mogłoby prowadzić do ofiar w ludziach i mieć negatywne skutki dla regionu. Ministerstwo Obrony Bośni i Hercegowiny nie dysponuje wystarczającymi zdolnościami, możliwościami i zasobami finansowymi, by zapewnić odpowiednie standardy w magazynach. Wspomniany projekt jest realizowany przez UNDP, we współpracy z misją OBWE w Bośni i Hercegowinie oraz z Ministerstwem Obrony, i koncentruje się wyłącznie na niszczeniu niestabilnej amunicji, poprawie norm bezpieczeństwa w składach amunicji oraz rozwoju zdolności w zakresie kontroli amunicji. Projekt stanowi rozwinięcie oraz kontynuację prac i postępów już poczynionych w ramach projektu dotyczącego wybuchowych pozostałości wojennych, na który w latach 2008–2011 UE za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Stabilności zapewniła w dwóch etapach wsparcie i finansowanie w wysokości ok. 4,5 mln EUR.

Działania w ramach projektu zostały uzgodnione z główną zainteresowaną stroną – Ministerstwem Obrony Bośni i Hercegowiny – przy uwzględnieniu polityki i planów ministerstwa w perspektywie średniookresowej oraz innych inicjatyw wspierających ministerstwo i siły zbrojne. Ponadto ilości niestabilnej amunicji do zniszczenia zostały zatwierdzone przez prezydium Bośni i Hercegowiny. Już na tym etapie realizacja projektu przyniosła znaczące postępy, jeśli chodzi o tempo niszczenia niestabilnej amunicji. Działania początkowo koncentrowały się na obiekcie niszczenia amunicji wojskowej TROM w miejscowości Doboju, gdzie pracowało 13 specjalistów ds. amunicji i pirotechników, by przeprowadzić przegląd i uruchomić nowo zainstalowane urządzenia do utylizacji amunicji. Plany przekroczone w dwóch rodzajach działalności: przemysłowej demilitaryzacji niestabilnej amunicji artyleryjskiej (planowano 36 000 sztuk, zrealizowano 70 000 sztuk) i niszczeniu niestabilnej amunicji małokalibrowej (planowano 2 000 000 sztuk, zrealizowano 2 500 000 sztuk). Opracowano też metodę utylizacji fosforu białego oraz utworzono partnerstwo z innymi partnerami międzynarodowymi w zakresie unieszkodliwiania wysoce niebezpiecznej amunicji i złożonych systemów uzbrojenia, w tym bomb lotniczych i systemów rakietowych. W ramach komponentu dotyczącego poprawy norm bezpieczeństwa w składach amunicji określono i zatwierdzono stosowne priority, a faktyczne prace rozpoczną się w maju 2014 r. W odniesieniu do komponentu dotyczącego rozwoju zdolności kontroli amunicji w dniach 24 listopada – 13 grudnia 2013 r. zorganizowano szkolenie na temat współczesnych tendencji w zakresie bezpiecznego zarządzania zapasami broni i amunicji; uczestniczyło w nim 47 wyższych oficerów i urzędników Ministerstwa Obrony i sił zbrojnych Bośni i Hercegowiny.

III. Ponadto w okresie sprawozdawczym operacja EUFOR Althea w dalszym ciągu uczestniczyła w staraniach społeczności międzynarodowej na rzecz rozwiązania problemu nadwyżki zapasów amunicji konwencjonalnej w posiadaniu Ministerstwa Obrony Bośni i Hercegowiny.

b) *Region OBWE*

W ramach decyzji Rady 2012/662/WPZiB dotyczącej wspierania działań zmniejszających ryzyko nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką oraz nadmiernego jej gromadzenia w regionie Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)⁽¹⁾ w okresie sprawozdawczym przeprowadzono następujące działania: w odniesieniu do planowanego unowocześnienia systemów bezpieczeństwa składów konwencjonalnej broni i amunicji na Białorusi i w Kirgistanie rozpoczęto etap wdrażania w terenie, by rozwijać zrównoważone i skuteczne systemy i infrastrukturę bezpieczeństwa w wybranych magazynach BSiL. Na Białorusi zakończono montaż ogrodzenia w magazynie w Homlu, instalowanie zasilania oraz oświetlenia na zewnątrz i wewnątrz jest w toku, a w grudniu 2013 r. ogłoszono przetarg na zainstalowanie alarmu przeciwpożarowego oraz systemów bezpieczeństwa. Środki te bezpośrednio przyczyniły się do zwiększenia bezpieczeństwa magazynu, mieszczącego się na terenie gęsto zaludnionych przedmieść stolicy obwodu – Homla, i w bezpośredniej bliskości granicy państwowej między Białorusią a Ukrainą.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:297:0029:0033:PL:PDF>

W Kirgistanie przeprowadzono procedurę otwartą w odniesieniu do budowy magazynów BSiL i amunicji konwencjonalnej w obwodzie batkeńskim, w miejscowości Kojtasz w obwodzie czujskim i w miejscowości Gulcza w obwodzie oszyńskim. Po udzieleniu zamówienia wykonawca ma 90 dni kalendarzowych na opracowanie dokumentacji projektowej na budowę lub remont magazynów. W oparciu o taką dokumentację i w koordynacji z odpowiednimi agencjami rządowymi na początku 2014 r. ogłoszone zostanie zaproszenie do składania ofert na prace budowlane.

W październiku 2013 r. OBWE oraz kirgiskie Ministerstwo Obrony przeprowadziły w pobliżu Biszkeku wspólną ocenę zasięgu wystrzału/pola rażenia, by ustalić czy miejsce to nadaje się do przeprowadzenia operacji zniszczenia w drodze detonacji naziemnej 51 przenośnych przeciwlotniczych zestawów raketowych i 97 przeciwpancernych pocisków kierowanych. Określono odpowiednią strefę zniszczenia zgodnie z wymaganymi poziomami bezpieczeństwa publicznego, tak by zapewnić ochronę przed wybuchem, odłamkami i hałasem. Wspomniane uzbrojenie zostało zniszczone w dniach 6–14 listopada 2013 r.; okres ten obejmował również przygotowanie dołów do przeprowadzania wybuchów oraz przeprowadzenie sesji szkoleniowych dla oddziałów inżynierskich. W następnym etapie procesu niszczenia uzbrojenia planuje się wzmocnienie krajowych zdolności Kirgistanu w zakresie niszczenia nadwyżek BSiL poprzez nieodwracalne odkształcenia mechaniczne. Planuje się, że na początku 2014 r. ogłoszone zostanie międzynarodowe zaproszenie do składania ofert w celu nabycia specjalistycznych nożyc hydraulicznych. Oczekuje się, że utworzenie krajowych zdolności w zakresie unieszkodliwiania nadwyżek BSiL z zastosowaniem opłacalnych metod niszczenia znacznie ograniczy zagrożenie dla bezpieczeństwa w Azji Środkowej w okresie po 2014 r., w szczególności w kontekście niestabilnych warunków bezpieczeństwa w południowym Kirgistanie.

Równoległe z trwającymi testami pilotażowej wersji specjalnego oprogramowania dotyczącego elektronicznego prowadzenia dokumentacji dotyczącej BSiL i amunicji przez ministerstwa obrony Albanii, Bośni i Hercegowiny, Kazachstanu, Kirgistanu, Republiki Mołdawii, Czarnogóry, Serbii i Tadżykistanu i po otrzymaniu od wielu z wspomnianych powyżej państw pierwszych pozytywnych informacji zwrotnych, oprogramowanie zostało dostosowane, tak by mogło być stosowane w ramach systemu operacyjnego Linux „Ubuntu 13.04”. Obecnie oprogramowanie jest dostępne w języku rosyjskim, angielskim, rumuńskim/mołdawskim i serbsko-chorwackim i może być dalej tłumaczone na dowolny inny język. Niektóre inne państwa uczestniczące w OBWE wyraziły zainteresowanie wypróbowaniem tego oprogramowania w momencie, gdy będzie ono dostępne w odpowiednich językach; wydano też licencję użytkownika dla Armenii, by mogła je przetestować.

c) *Afryka*

- I. Wdrożenie w drugiej połowie 2013 r. decyzji Rady 2012/121/WPZiB dotyczącej wspierania działań propagujących dialog i współpracę między UE, Chinami i Afryką w zakresie kontroli broni konwencjonalnej przyczyniło się do podniesienia świadomości i pogłębienia dialogu między przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, przemysłu i rządu Chin, UE i państw afrykańskich na temat zwalczania nielegalnego handlu BSiL i jej nadmiernego gromadzenia w Afryce Wschodniej i procesu dotyczącego traktatu o handlu bronią.

W Afryce, Chinach i państwach członkowskich UE odbyło się ponad 30 spotkań dwustronnych, w tym spotkań z szefami 11 afrykańskich misji dyplomatycznych w Pekinie (Rwandy, Kenii, Etiopii, Tanzanii, Togo, Burundi, Dżibuti, Nigerii, Senegal, RPA i Ghany), w których uczestniczył również dyrektor kenijskiego krajowego punktu kontaktowego ds. BSiL oraz dyrektor wykonawczy Regionalnego Centrum Broni Strzeleckiej i Lekkiej. Rozmowy skupiały się na wymianie doświadczeń i wniosków w zakresie walki – za pośrednictwem instrumentów krajowych i regionalnych – z rozprzestrzenianiem BSiL w Afryce Wschodniej oraz na rozwoju sytuacji w zakresie traktatu o handlu bronią. We wrześniu 2013 r. podczas spotkania z chińskimi niezależnymi ośrodkami analitycznymi, ekspertami wojskowymi i przedstawicielami przemysłu obronnego w Pekinie przedstawiono wstępne ustalenia wewnętrznego sprawozdania na temat dostaw broni i amunicji dla sił rebelianckich w Sudanie Południowym, które zostało opracowane w następstwie misji informacyjnej grupy roboczej ekspertów z Afryki, Chin i UE w Sudanie Południowym w czerwcu 2013 r. Czwarte posiedzenie grupy roboczej ekspertów odbyło się 14 listopada 2013 r. w Brukseli, równoległe z seminarium w ramach dialogu politycznego, które zorganizowano 13 listopada 2013 r. W seminarium tym wzięło udział 45 uczestników, w tym członkowie grupy roboczej ekspertów, urzędnicy UE, Chin, państw członkowskich UE, przedstawiciele Komisji Unii Afrykańskiej oraz organizacji międzyrządowych, takich jak Regionalne Centrum Broni Strzeleckiej i Lekkiej, oraz międzynarodowi naukowcy, eksperci ośrodków analitycznych i organizacji pozarządowych. Wymienili poglądy na temat głównych wyzwań i szans w kontekście rozwiązania kwestii nielegalnej BSiL w Afryce Wschodniej i przedstawili zalecenia dotyczące wspólnych afrykańsko-chińsko-unijnych działań w terenie. Dnia 27 września 2013 r. członek grupy roboczej ekspertów, ambasador Ochieng Adala, wygłosił na uniwersytecie w Pekinie wykład dotyczący nielegalnego handlu bronią konwencjonalną, a także różnych środków wprowadzanych przez Afrykę i społeczność międzynarodową, aby nie dopuścić do nadmiernego i destabilizującego gromadzenia broni konwencjonalnej, w szczególności BSiL. Wykładu wysłuchało 40 studentów i profesorów, a następnie odbyła się ożywiona debata na temat skuteczności traktatu o handlu bronią, luk w obecnych systemach kontroli wywozu uzbrojenia oraz ataku w Westgate Mall w Nairobi.

Wielu uczestników z Afryki, Chin i UE, którzy byli zaangażowani w powyższe działania, zdecydowanie poparło prace wykonane do tej pory i wyraziło uznanie dla osiągnięć grupy roboczej ekspertów, przypominając przy tym, jak ważna jest dalsza realizacja projektu w oparciu o dotychczasowe osiągnięcia oraz podjęcie konkretnych działań w terenie. Zaobserwowano większe zaangażowanie strony chińskiej, w tym wysokiej rangi ekspertów wojskowych, którzy – wspólnie ze swoimi afrykańskimi odpowiednikami – uczestniczyli w bezpośrednich, szczerych i praktycznych dyskusjach na temat najlepszych metod współpracy w zwalczaniu nielegalnej BSiL i amunicji. W szczególności przedstawione dowody dotyczące kwestii BSiL i amunicji produkcji chińskiej dostających się w ręce grup rebeliantów działających w Sudanie Południowym spowodowały ożywioną dyskusję na temat sposobów zapobiegania przenikaniu broni z legalnego na nielegalny rynek, w tym sposobów poprawy monitorowania i weryfikacji przez Chiny końcowego przeznaczenia dostaw broni z tego kraju oraz na temat doświadczeń innych eksporterów broni. Projekt był też szeroko omawiany w chińskich mediach. Opublikowano wspólne sprawozdanie grupy roboczej ekspertów, w których apeluje się do Chin i innych krajów, by wsparły proces dotyczący traktatu o handlu bronią oraz szybko podpisały ten dokument i podjęły konkretne kroki w celu jego ratyfikacji; sprawozdanie to było komentowane w głównych chińskich mediach, takich jak Xinhuanet, Global Times i China Daily.

- II. W kontekście długoterminowego komponentu Instrumentu na rzecz Stabilności UE w dalszym ciągu realizowała – za pośrednictwem **Regionalnego Centrum Broni Strzeleckiej i Lekkiej** z siedzibą w Nairobi – projekt na rzecz wsparcia walki z nielegalnym gromadzeniem broni palnej i amunicji oraz z nielegalnym handlem bronią palną i amunicją w Afryce. Projekt ten przyczynia się do realizacji komponentu „Pokój i Bezpieczeństwo” wspólnej strategii Afryka-UE. Główne osiągnięcia wypracowane w pierwszym etapie projektu od stycznia 2010 r. do czerwca 2013 r., gdy koncentrowano się na 12 państwach członkowskich Regionalnego Centrum Broni Strzeleckiej i Lekkiej, to m.in.: ustanowienie krajowych komisji ds. BSiL w Republice Konga, Republice Środkowoafrykańskiej, Czadzie i Kamerunie, opracowanie krajowych planów działania dotyczących BSiL w Republice Konga, DRK i Malawi, a także zwiększenie zdolności prawodawczych w zakresie harmonizacji z instrumentami dotyczącymi BSiL w Zambii, Tanzanii i Kenii. Inne działania obejmowały seminaria regionalne służące zacieśnieniu ponadregionalnej współpracy i koordynacji między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, parlamentarzystami i regionalnymi szefami policji. W ramach projektu popierano pomysł utworzenia organu koordynacyjnego szefów policji Afryki kontynentalnej (AFRIPOL); przeprowadzono również szereg działań na rzecz skutecznego zarządzania BSiL i opracowywania informacji. Po zakończeniu badania, w którym analizowano stopień realizacji regionalnych i międzynarodowych zobowiązań w zakresie BSiL w krajach Afryki Subsaharyjskiej, w lipcu 2013 r. rozpoczęto drugi 3-letni etap projektu, który ma służyć utrwaleniu wyników pierwszego etapu i realizowaniu działań na całym kontynencie afrykańskim.
- III. 24 czerwca 2013 r. Rada przyjęła decyzję 2013/320/WPZiB zapewniającą **wsparcie UE** w wysokości do 5 mln EUR, **przeznaczone na pomoc władzom Libii** w realizacji ambitnego zadania polegającego na zabezpieczeniu ogromnej ilości zapasów broni konwencjonalnej i amunicji⁽¹⁾. UE oferuje to wsparcie, aby pomóc właściwym organom Libii wstrzymać dalsze niekontrolowane rozprzestrzenianie broni konwencjonalnej i amunicji, które to zjawisko nadal pogłębia poczucie braku bezpieczeństwa w Libii, państwach sąsiadujących i całym regionie. Koncepcja projektu uwzględnia złożoną sytuację polityczną i związane z tym wyzwania w Libii, jak również konieczność zapewnienia odpowiedzialności na szczeblu krajowym i wzmocnienia pozycji partnerów lokalnych. Planowany czas realizacji projektu to pięć lat. Równoległe z pracami prowadzonymi przez agencję wykonawczą GIZ (niemiecka agencja na rzecz współpracy międzynarodowej) oraz współfinansujące federalne Ministerstwo Spraw Zagranicznych Niemiec, UE propagowała cele decyzji Rady na wielu międzynarodowych spotkaniach; Unia będzie nadal ściśle koordynować swoje działania z innymi międzynarodowymi darczyńcami, UNSMIL/UNMAS, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i innymi właściwymi podmiotami.

Pomoc udzielana w ramach wspomnianej decyzji Rady stanowi część kompleksowego podejścia UE do wspierania procesu przechodzenia do demokracji, trwałego pokoju i bezpieczeństwa w Libii. Decyzja Rady jest uzupełnieniem działań misji pomocy granicznej UE w Libii służących w perspektywie krótkoterminowej rozwijaniu zdolności Libii do zwiększenia bezpieczeństwa jej granic lądowych, morskich i powietrznych, a w perspektywie długoterminowej – opracowaniu szerszej strategii zintegrowanego zarządzania granicami. Strategia ta będzie realizowana przez GIZ, niemiecką agencję na rzecz współpracy międzynarodowej.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:173:0054:0064:PL:PDF>

W okresie sprawozdawczym, na wniosek partnerów libijskich, zorganizowano dla Departamentu ds. Uzbrojenia i Amunicji, inżynierów wojskowych i libijskiego ośrodka rozminowywania wizytę studyjną w Niemczech. W ramach tej wizyty zorganizowano warsztaty dotyczące przyszłości działań w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami w Libii oraz zaprezentowano możliwości przemysłowego niszczenia i recyklingu amunicji, a także przedstawiono możliwości szkoleń w dziedzinie niszczenia amunicji wybuchowej, wraz z niemieckimi siłami zbrojnymi i instytucjami prywatnymi. W wyniku wizyty podpisano protokół ustaleń z Departamentem ds. Uzbrojenia i Amunicji oraz inżynierami wojskowymi. Elementem tego protokołu ustaleń jest wniosek o zapewnienie odpowiednim służbom pomocy przy opracowywaniu obowiązujących procedur działania. W celu ustanowienia ram szkoleniowych dotyczących kwestii bezpieczeństwa fizycznego i zarządzania zapasami, wspólnie z doradcą ds. szkoleń z organizacji Danish Church Aid dokonano przeglądu 12 różnych modułów kursów i porównano je z obowiązującymi międzynarodowymi procedurami działania dotyczącymi zasad i regulacji w zakresie niszczenia amunicji konwencjonalnej, niszczenia amunicji wybuchowej i zarządzania składami amunicji stosowanych przez ONZ, Zjednoczone Królestwo i Niemcy. Dostępne materiały szkoleniowe są obecnie zgodne z normami międzynarodowymi i stanowią fachową podstawę dla zaawansowanych szkoleń. Protokół ustaleń nakreśla również zakres pomocy wraz ze wstępnym planem szkoleń. Plan zostanie zakończony w 2014 r. i w jego wyniku zorganizowane zostaną szkolenia dla oficerów, a następnie dla podoficerów Departamentu ds. Uzbrojenia i Amunicji oraz inżynierów wojskowych. Wszystkie zainteresowane strony zgodziły się, że szkolenia powinny być oparte na międzynarodowych standardach ONZ w ramach międzynarodowych wytycznych technicznych dotyczących amunicji.

Libijski Departament ds. Uzbrojenia i Amunicji oraz inżynierowie wojskowi uzgodnili również, że przygotowują obszar szkoleniowy dysponujący różnymi możliwościami tymczasowego składowania amunicji i zbudują m.in. trzy różne struktury do wykorzystania przez NATO do celów magazynowania w terenie; natomiast GIZ oficjalnie zlecono zadanie pomocy libijskiemu Departamentowi ds. Uzbrojenia i Amunicji oraz inżynierom wojskowym, poprzez konsultacje dotyczące istniejącego i dodatkowo wymaganego sprzętu. Ponadto podpisano umowy z organizacją Danish Church Aid dotyczące zakupu i dystrybucji zamków do broni i szaf do przechowywania broni w Misracie, a z organizacją Mines Advisory Group – dotyczące wsparcia udostępniania tymczasowych magazynów broni i amunicji, obejmującego szkolenie personelu w zakresie zarządzania magazynami broni i amunicji.

- IV. Od września 2012 r. w ramach wspólnego projektu organizacji DanChurchAid oraz duńskiej Rady ds. Uchodźców, finansowanego poprzez krótkoterminowy komponent Instrumentu na rzecz Stabilności, prowadzono szkolenia dla ludności cywilnej w Libii w zakresie ryzyka, powodowanego przez BSiL. Projekt ten ma pomóc zmniejszyć liczbę wypadków związanych z BSiL oraz jej optyczną widoczność. DanChurchAid popiera również zamierzenia władz lokalnych w zakresie bezpiecznego zarządzania BSiL w celu zapobieżenia przemocy z wykorzystaniem broni. Dotychczasowe działania obejmowały wsparcie psychologiczno-społeczne w 28 szkołach w okolicy Misraty, rozminowywanie (96 800 m²) w okolicy Trypolisu oraz organizację 11 szkoleń dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Obrony. Na południu, w rejonie miasta Sabha podpisano porozumienie dotyczące szkolenia saperów w dziedzinie niszczenia amunicji wybuchowej, a 2 452 osoby ze środowisk migrantów, straży pożarnej i szkół odbyły szkolenia dotyczące zagrożeń związanych z minami. W celu wsparcia działań organizacji Mines Advisory Group na rzecz usuwania niewybuchów zakupiono opancerzoną koparkę do niszczenia amunicji wybuchowej. Zatrudniono doświadczonego operatora i przeszkolono pracowników personelu krajowego do obsługi tej maszyny. W okolicy miasta Az-Zintan przy pomocy tej koparki jak dotąd usunięto 27 bomb o masie 250 kg i 9 bomb o masie 500 kg.

Inny projekt w ramach tego komponentu będzie również realizowany przez Mines Advisory Group; w styczniu 2014 r. rozpoczną się działania służące ułatwieniu dalszego ograniczania zagrożenia dla ludzi związanego z wybuchowymi pozostałościami wojennymi i propagowaniu bezpiecznych praktyk i zachowań w społecznościach, których dotyczą zagrożenia związane z takimi pozostałościami wojennymi i z BSiL.

Ponadto w marcu 2014 r. organizacja Small Arms Survey rozpocznie realizację innego projektu finansowanego przez krótkoterminowy komponent Instrumentu na rzecz Stabilności mającego na celu pomoc w rozwijaniu zdolności władz Libii w zakresie zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego i publicznego. Jego cele szczegółowe to: budowanie krajowych zdolności w zakresie określania struktury, oceniania i analizowania interwencji w sektorze bezpieczeństwa, a także udzielanie wsparcia dla opracowywania strategii i planów operacyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, potencjalnie także z uwzględnieniem zagrożeń dla bezpieczeństwa związanych z BSiL.

d) *Ameryka Środkowa*

- I. UE kontynuowała również realizację projektu wspierającego program kontroli broni strzeleckiej i lekkiej w Ameryce Środkowej (CASAC). W ramach długoterminowego komponentu Instrumentu na rzecz Stabilności we wrześniu 2012 r. rozpoczęto drugi etap wsparcia wspomnianego projektu, przy czym partnerem wykonawczym projektu, uprzednio realizowanego przez UNDP, jest Komisja ds. Bezpieczeństwa Systemu Integracji Środkowoamerykańskiej (SICA). Wkład projektu UE w inicjatywę CASAC ma na celu ustanowienie podstaw struktury regionalnej oraz strategii długoterminowej służących zwalczaniu nielegalnego handlu bronią w Ameryce Środkowej – zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym. Przedmiotowy projekt jest realizowany w Ameryce Środkowej oraz krajach sąsiadujących, w tym w regionie Karaibów (ze szczególnym uwzględnieniem Belize, Gwatemali, Salwadoru, Hondurasu, Nikaragui, Kostaryki i Panamy). Do głównych działań należą: organizowanie na szczeblu regionalnym oraz krajowym kampanii i konferencji mających na celu podnoszenie poziomu świadomości społecznej, wzmacnianie krajowych mechanizmów koordynacji i systemów rejestrowania, projekty transgraniczne oraz szkolenia w różnych obszarach.
 - II. Jednocześnie UE przygotowuje obecnie ewentualną decyzję Rady na rzecz wsparcia dalszych działań uzupełniających w zakresie kontroli BSIL w Ameryce Środkowej, aby w szczególności zrealizować cele WPZiB dotyczące niezbędnych prac, które mają być podjęte wspólnie przez oenzytowski Regionalny Ośrodek ds. Pokoju i Rozbrojenia w Ameryce Łacińskiej i Regionie Karaibów (UNLIREC) i w ramach projektu CASAC z myślą o skutecznym zwalczaniu nielegalnego gromadzenia BSIL oraz amunicji, a także nielegalnego handlu nimi w tym regionie.
-